

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXXIII | 29. novembra 2024 - Buenos Aires, Argentina | Št. 22

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

PRAZNOVANJE V SLOVENSKI VASI

V nedeljo, 10. novembra, smo s ponosom praznovali 65. obletnico cerkve Marije Kraljice, 400. obletnico misijonske družbe lazaristov in 72. obletnico Društva Slovenska Vas.

Po slovesni sveti maši, ki jo je daroval nadškof Andrej Stanovnik in spremljajoči škofje ter duhovniki, smo se zbrali v Hladnikovem domu, kjer smo nadaljevali praznovanje s čudovitim programom

Prisrčen pozdrav predsednice društva Kristine Grbec Žitnik, ki je poudarila pomen skupnosti in trdne povezanosti.

Nagovor predsednika Zedinjene Slovenije, inž. Jureta Komarja, s čestitkami za pomembne obletnice.

Otroci Baragove šole so nas razveselili s plesom »Hubba Bubba« – bravo otroci, vaša energija in nasmehi so nas napolnili z radostjo! Pripravil jih je Boris Rot.

Nastop mešanega pevskega zbora Slovenske vasi pod vodstvom prof. Andreja Jana. Po dolgih letih premora smo znova slišali čudovite slovenske pesmi – iskrene čestitke zboru za vrnitev!

Mlada lanuška folklorna skupina pod vodstvom Fedeta Cerarja je navdušila s tradicionalnimi plesi. Ponosni smo, da naši mladi ohranjajo ljubezen do slovenskih korenin.

Tudi smo si ogledali igro v enem dejanju Tragik po sili, nastopala sta Boris Rot in Dani Grbec. S svojo zabavno igro sta poskrbela, da se je vsa dvorana krohotala od smeha!

Po programu je sledilo izvrstno kosilo, med katerim so priljubljene pesmi v izvedbi okteta Oremus obogatile vzdušje. Vsi prisotni so se jim z navdušenjem pridružili, kar je ustvarilo pravo praznično razpoloženje.

Iskrene čestitke vsem nastopajočim in organizatorjem za nepozaben dogodek, ki je še enkrat pokazal, kako pomembna je naša skupnost in kulturna dediščina. Naj živi Slovenska vas!

D.S.V.

Pozdrav predsednice doma Kristine Grbec

V veliko čast nam je, da z vsemi vami obeležimo 72 let obstoja društva Slovenska vas. V teh letih smo dokazali, da je naša skupnost močna in vztrajna, še posebej danes, ko obujamo spomine na to, kako daleč smo prišli in kako pomembna je naša skupna pot naprej.

Naše letošnje geslo, »Vse boste dosegli, če boste ostali trdno povezani v skupnosti,« besede, ki je spregovoril škof dr. Gregorij Rožman ob blagoslovitvi Slovenske hiše v Buenos Airesu, nas odlično usmerja in opominja, da je naša moč v enotnosti. Vsak od nas je dragocen del te skupnosti, in prav s skupnim spodbujanjem in sodelovanjem lahko gradimo svetlo prihodnost polno upanja.

Zelo smo veseli, da ta pomemben dan preživljate z nami.

Daritev svete maše, ob spremljavi tako čudovitega okteta OREMUS, nas je globoko ganila.

Vaša prisotnost je za nas čast in veselje, saj nas z vašo glasbo dvigujete in združujete, ter dajete našemu praznovanju še globlji pomen. Iskreno se vam zahvaljujemo, ker ste danes z nami. Hvala, ker prinašate svetlobo in harmonijo v naše srce in dom!

Ob tej priložnosti bi želela posebej pozdraviti in izraziti globoko hvaležnost vsem predsednikom, predstavnikom in prijateljem drugih slovenskih domov. Vaša navzočnost krepi naše vezi in opozarja na pomen skupnosti, ki presega

meje naših posameznih domov.

Posebna zahvala gre tudi duhovnikom, ki so danes med nami. Vaša duhovna podpora in blagoslov nam pomenita veliko in nas povezujejo na duhovni ravni. Hvala, ker ste prišli v Hladnikov dom.

Ta dom ni le kraj – je zavetje slovenske kulture, jezika in tradicij, ki jih skrbno ohranjamo in predajamo naprej. Naši predniki so to ustanovili z veliko ljubeznijo, da bi mi, njihovi potomci, imeli prostor, kjer se lahko zbiramo in povežemo kot Slovenci, tudi daleč od domovine.

Zahvaljujem se vsem, ki so omogočili to praznovanje, saj ste res odlični sodelavci in ste se zelo potrudili, brez vas ne bi bilo nič mogoče.

Posebna zahvala gre: tistim, ki skrbijo za košnje trave in vzdržujejo nogometno igrišče čisto in urejeno; vsem, ki ste pripravili šopke za povabljenе, okraske za na mize, peko piškotov, scenografijo, fotografijo, program; vsem, ki ste poskrbeli za zajtrk.

In seveda posebno zahvalo namenjam kuharicam, kuharjem, kelnarjem in vsem, ki ste na katerikoli način pomagali, za organizirati to praznovanje.

Ponosno pogledjmo naprej, saj vemo, da bomo dosegli še več, če ostanemo trdno povezani.

Naj živi Slovenska vas, naj živijo vsi slovenski domovi v Argentini in po svetu, naj živi Slovenija, naj živi Argentina in naj še naprej cveti naša skupnost!

Hvala lepa.

Homilija | nadškof Andrej Stanovnik

Z veseljem delim z vami petinšestdeseto obletnico ustanovitve župnije Marija Reina, ki po previdnosti sovpada s spominom na 400-letnico Misijonske družbe. Prisrčno pozdravljam svoja sobrata škofa Lojzeta Urbanča iz Catamarque, in Rubena Frasia, upokojenega škofa iz Avellanede-Lanusa, ki skupaj z lepim številom duhovnikov pridružimo današnji slavnosti. Zahvaljujem se gospodu Toniju Burji CM, da me je povabil, da se skupaj z vami udeležim teh dogodkov, ki me globoko ganejo v srce, saj sem tu preživel leta svojega otroštva. Zato čutim sveto dolžnost, da se spomnim svojih staršev, sestre in brata, sošolcev in učiteljev v slovenski sobotni šoli, duhovnikov lazaristov in mnogih sosedov, ki so nas kot otroke zaznamovali s svojo prisotnostjo in krščanskim pričevanjem. Nosim jih v srcu kot dragocen zaklad.

Evharistični kontekst nas vabi, da svoje jubileje prinesemo k oltarni mizi, skupaj s tolikimi brati in sestrami, ki jih ni več med nami, a tesno sodelujejo pri naši zahvali: to so naši starši in stari starši, družina in prijatelji, duhovniki, med katerimi želim nekatere imenovati z veliko ljubeznijo in hvaležnostjo: gospod Petek, Lenček, Jan, Mejač, ki so nas

skupaj z drugimi spremljali pri rasti vere in ljubezni do svete Cerkve. Dela, kot so šola, dom za ostarele in rekreacijski centri, so pričevanja o misijonskem delu, ki ga misijonski očete spodbujajo še danes. Kakšna previdnostna priložnost so ta štiri stoletja, da se oblečete v Kristusovega Duha in obnovite misijonsko karizmo svetega Vincencija Pavelskega. In vsako poslanstvo se začne z molitvijo, se z molitvijo vzdržuje in z molitvijo doseže vrhunec, kajti le z molitvijo je mogoče obleči Kristusovega Duha in ga oznanjati s pričevanjem in besedo.

Pogosto sem delil podobo, ki se mi je v otroštvu za vedno vtisnila v spomin in je povezana s prvimi leti gradnje tega templja, kakor tudi naše župnijske skupnosti. Spomnim se, da ulice niso bile tlakovane, tako da jih je dež spremenil v neprehodne ceste, ko so konjske vprege prevažale opeko za gradnjo tega templja. Pogosto so morali vozovi pustiti svoj tovor več ulic stran, ker jim voda in blato ni dovolila nadaljevati. Kdo so bili tisti, ki so v rokah nosili opeke do cilja? To so bile naše mame in babice, ker so se njihovi možje morali držati delovnih urnikov. Še danes zaprem oči in vidim mojo mamo, ki skupaj z drugimi ženskami nosi v naročju kup opeke, da bi jih pripeljale bližje

mestu, kjer se bi zgradil novi tempelj.

K temu svetemu spominu združujemo vas, ki tudi danes prispevate svoj čas in talente za nadaljnjo gradnjo katoliške in slovenske identitete te skupnosti. Obisk slovenskih skupnosti iz drugih središč in okteta Oremus iz Slovenije, ki nam s svojim petjem polepša praznovanje, nam veliko koristi in širi srce. Vse to nam pomaga, da še naprej gojimo in krepimo kulturne in verske vrednote, ki smo jih prejeli od naših starejših, zlasti jezik, ki je bistveno sredstvo za prenos duhovne dediščine ljudstva. Danes imate sveto poslanstvo usklajevanja dragocene dediščine, ki ste jo prejeli od staršev in starih staršev, z dragocenim bogastvom argentinskega načina bivanja in občutenja, ki ste ga prejeli že iz zibelke. Kakšen izjemen privilegij je biti rojen v tej deželi in se hkrati počutiti kot otrok slovenskega naroda. Čudovito darilo in izjemna naloga!

Božja beseda, ki smo jo oznanjali, nas spominja, da gresta vera in delitev svojega z drugimi nujno skupaj. Vera je pristna, ko se izraža v različnih načinih delitve vsega, kar smo in imamo. Gre za radikalno zahtevo, ki ne dopušča polovičnih daril. To je tisto, kar smo slišali v zgodbi o preroku Eliju (prim. 1Kr

17,8-16) in vdovi iz Sarepta: ko je bila spodbujena naj deli vse kar ima, je Bog to gesto pomnožil, da je vsakdo lahko živel dostojno. Nato pa Jezus v evangeliju izpostavi tudi gesto vdove, ki je dala vse od sebe, vse, od česar je morala živeti, kajti tistemu, ki popolnoma zaupa v Boga, nič ne manjka. Po tem nas pa Pismo Hebrejcem (prim. 9,24-28) vabi, da svoj pogled in srce usmerimo na Kristusa, ki je »prišel rešiti tiste, ki nanj čakajo«, odrešenje, ki ga doživljamo že, ko postane naša vera gesta bližine, prijateljstva, velikodušnosti in služenja drugim. Za nas se ta prostor in okoliščine, da svoje življenje delimo z drugimi, še posebej uresničuje v obveznostih služenja v slovenski skupnosti pri verskih, kulturnih in športnih dejavnostih. Tukaj smo poklicani, da drug do drugega dobro ravnamo, se spoštujemo in smo srčno pozorni do najšibkejših in tistih, ki jih drugi prezirajo in odpravljajo.

Izročamo se Mariji Kraljici, da bo še naprej skrbela za nas, nam dala oči, da vidimo, in srca, da sprejemamo Božjo voljo; okrepi našo vero v Jezusa Kristusa; obudila naše upanje in nas naučila deliti brez zadržkov v storitvi, kjer je to najbolj potrebno.

Kraljica Marija, prosi za nas! Amen.

75. OBLETNICA BARAGOVE ŠOLE

V soboto, 19. oktobra, je bilo že ob pol devetih vse pripravljeno. Nestrpno smo čakali, da otroci iz vseh slovenskih šol pridejo na naše praznovanje.

Najprej smo vsi skupaj zajtrkovali, malo poklepetali in se veselili srečanja.

Tokrat smo skupaj pripravili »Janko in Metka... po naše«. Razdelili smo otroke po skupinah in jim delili vloge.

Nekateri obrazi so malo čudno gledali, da ne bi pripravili nastopa v dveh urah, to bi bilo noro! Samo, da v tem času smo imeli za pripraviti nekatere kostume, vse rekvizite, plese in pesmice, ki so jih najmlajši že tri tedne prej prejeli. Natančno so zaigrali in zaplesali.

Starejši so pa si razdelili v sedem prizorov povestico »Janko in Metka«, seveda z neka-

terimi spremembami. Vadili smo, pripravljali prostore in ponovili kje se postaviti, kako zigrati vloge, da bi potem vsa dvorana drugi otroci in učitelji sledili vsakemu prizoru posebej.

Vrteli smo se okrog dvorane, da bi sledili kako gresta Janko in Metka po gozdu k babici in čez noč odločita nazaj k očetu. To se ni zgodilo, ker ni bilo več baterije na mobilnem telefonu, podatki in GPS niso delovali. Zato sta zašla in po drugi poti našla pot do neke krasne, sladke in okusne hišice, kjer jih je čakala čarovnica in jih ogoljufala, da jim bo pomagala!

Oba sta bila obupana, ko je bil Janko zaprt v kletki a, k sreči se je vse dobro končalo in oče jih je našel.

Prav veselo smo vsi se z njimi veselili in vsi otroci so zaigrali in uživali s pripovedova-

njem. Naučili so se in poigrali z igro. Vadili slovenščino, naglase in se obračali z mikrofonom na odru.

Sledil je blagoslov kosila in dneva. G. Toni Burja nas je lepo nagovoril in so že bili hamburgerji in pice na mizi.

Seveda ni manjkala torta in zahvale. Ga. Nina Pristovnik je ganljivo povedala pomen slovenskih šol in ohranjanja jezika po tolikih letih; prav tako se je tudi zahvalila ga. Mariela Urbanija, predsednica odbora staršev in podarila šopek rož in posebno priznanje za dolga leta delovanja v naši šoli.

Po torti je bil pa na vrsti nogomet, odbojka, med dvema ognjema, skakanje, tobogani in še malo so se otroci poškrpili, ker je sonce močno pripekalo. Pa čas za sladoled, ki se ga vsi otroci in starejši vedno veselimo!

Odhajali so počasi z veselimi in utrujenimi obrazi.

Bomo pa za zaključek šole zopet praznovali in se veselili tega dogodka v Baragovi šoli! Vas pričakujemo!

Lvs

Nekaj utrinkov

OkrOgle OBLETNICE | SDO / SFZ (1949)

Pred 75 leti sta bili ustanovljeni v Buenos Airesu Slovenska dekliška organizacija (SDO) in Slovenska fantovska zveza (SFZ), ki še danes združujeta slovensko mladino v Argentini v športni, kulturni in verski dejavnosti.

SDO - Slovenska dekliška organizacija

Poročilo o ustanovitvi SDO, objavljeno v Zborniku Svobodne Slovenije leta 1950, piše: »Prva slovenska dekleta, ki so prišla v Argentino, so kmalu spoznala, kakšna je tu-jina. Videla so, kako je ta svet popolnoma drugačen od onega, v katerem so bila vajena živeti. V začetku so dekleta v glavnem dobivala zaposlitev kot hišne pomočnice, kuharice in negovalke otrok. Pozneje se je na široko odprla pot v tovarne in več slovenskih deklet danes že sedi tudi po pisarnah. Tudi z njimi je bilo tako, kakor z ostalimi. Dokler ne obvladaš jezika, ne pomeniš dosti, če iščeš

kako boljše mesto po pisarnah. Prav vsako slovensko dekletko je po prihodu v novo deželo začutilo živo potrebo po dekliški družbi, v kateri bi se lahko pomenilo o vsem in ki bi ji nudila tudi pošteno razvedrilo in zabavo. Prvič se je zbralo nekaj več deklet meseca januarja 1949 v prostorih Društva Slovencev na Victor Martinezu 50. Pozneje jih je prihajalo vedno več in njihovo število je zelo naraščalo. Tako je samo po sebi prihajalo do organizacije, ki naj bi bila tesna vez med dekleti. Do njene ustanovitve je prišlo meseca maja. Organizaciji smo dale ime Slovenska

dekliška organizacija, in ji izvolile odbor.

Namen in delo označuje dovolj jasno cilj, ki si ga je postavila: Družiti, vzgajati in ohranjati slovenska dekleta poštena in verna, da se v tem velemestnem vrvežu ne bodo izgubila in bodo ostala takšna, kot so bila doma. Zato se zbiramo, se pomenimo o vseh naših vprašanjih, zapojemo našo lepo pesem in skrbimo zato, da ohranimo svoje običaje.»

SFZ - Slovenska fantovska zveza

O Ustanovitvi SFZ tudi poroča Zbornik Svobodne Slovenije leta 1950: »Takoj, ko so se zlile vse skupine slovenskih beguncev iz raznih taborišč v Italiji in Avstriji v Argentino se je pojavilo nešteto potreb po organizacijski povezavi razkropljenih slovenskih naseljencev, med njimi tudi fantov, ki so se v več milijonskem mestu znašli v popolnoma novih razmerah. Zbrati jih je bilo treba v nepolitično organizacijo, katere namen naj bi bil: fante, ki so žrtvovali svojo mladost ter stopili v borbo z življenjem v letih, ko bi morali gledati svet v čistih, rožnatih barvah, vzgajati v verskem, kulturnem in narodnem duhu. V ta namen naj bi bili sestanki v duhu prijateljskega razmerja

in polni domačnosti. Med prijateljskim kramljanjem naj bi fantje dobili potrebne versko-nravne napotke za življenje, si bogatili duha s kulturnimi pridobitvami in prišli do poštenega razvedrila in zabave,

Iz teh potreb je dne 6. marca 1949 nastala Slovenska fantovska zveza. Z ustanovne-ga občnega zbora so slovenski fantje poslali pozdrav svojemu nadpastirju škofu dr. Gregoriju Rožmanu, ki je ustanovitev organizacije z veseljem pozdravil in ji želel napredek. **Nekaj zanimivih povzetkov iz pravilnika Slovenske fantovske zveze:**

- Uradni jezik: Na vseh prireditvah Zveze in Odsekov je slovenski jezik občevelni jezik. Zveza zahteva od članov, da slovenski jezik spoštujejo in ga ponosno uporabljajo.

- Nameni in značaj Zveze:

1. Združevati vso slovensko fantovsko mladino, ki krščansko misli in hoče po krščanskih načelih živeti.
2. Vzgajati in izobraževati svoje člane versko, kulturno in telesno v duhu načel kato-liške Cerkve.

OkrOgle OBLETNICE | SDO / SFZ (1949)

- iz 2. stran

3. Predstavljati slovensko katoliško mladino v slovenski skupnosti v Argentini.

4. Sodelovati kot živ ud pri drugih sorodnih slovenskih ustanovah in združenjih, ki so v skladu z nameni Zveze.

5. Preučevati in navajati člane k razmišljanju o slovenskih narodnih problemih, širiti in utrjevati misel edinosti v skupnem delu za krščanstvo in slovenstvo.

• Vodilna načela:

1. Zveza izrecno obsoja brezbožni komunizem, ki usužnjuje slovenski narod in se vključuje v borbo za svobodo slovenskega naroda doma in v svetu.

2. Zveza hoče poudarjati krščansko pojmovanje vrednosti posameznega človeka, svobodo in osebno odgovornost posameznika in večnostni smisel človeka in družbe.

3. Zveza hoče gojiti v svojih članih močno ljubezen do lastnega naroda in zvestobo do dežele, v kateri so rojeni.

Mladina je dobila tudi svojo himno, katere besedilo je besedilo je sestavil dr. Tine Debeljak, uglasbil pa Franc Cigan. Himno ponosno pojejo na vsakem mladinskem dnevu in kulturni prireditvi:

*Slovenska smo mladina,
naša je rast,
Bog, domovina,
delo in čast.*

*Svet pred nami se odpira,
drzno mu gremo nasprot,
iz Slovenije izvira
pot, ki gre čez vso zemljo.*

*Slovenska smo mladina,
naša je rast,
Bog, domovina,
delo in čast.*

*Duh osvaja nam vesolja,
a srce osvaja dom,
vseh je naša ena volja,
da Slovenec sem in bom.*

*Slovenska smo mladina,
naša je rast,
Bog, domovina,
delo in čast.*

POVEZANO:
Mladinska himna

DELOVANJE MLADINSKIH ORGANIZACIJ SDO IN SFZ

Prvih 12 let je bilo vse delovanje osredotočeno na Slovenski Pristavi, kjer se je mladina iz vseh koncev Buenos Airesa družila ob priložnosti športnih dni, svetih maš in kulturnih prireditev. Ko so nastali okrajni slovenski domovi, so se ustanovili krajevni odseki SDO in SFZ, osrednji odbor pa skrbi za skupne prireditve in dejavnosti:

- Mladinske maše
- Duhovne vaje in duhovne obnove
- Kulturna predavanja in srečanja
- Mladinsko peš romanje v Luján
- Pevsko glasbeni večeri
- Skupni mladinski dnevi
- Revija Mladinska vez

Pevsko-glasbeni večeri

Pevsko glasbeni večeri so, skupaj z zveznim mladinskim dnevom, najvažnejša vsakoletna prireditve, ki jo mladina pripravlja in vodi že več kot 50 let. Ta večer nudi možnost mladim, da pokažejo svoje glasbene talente pred obširno publiko.

Skupni ali zvezni mladinski dnevi

Po zaporednih krajevnih mladinskih dnevih se vsako leto v mesecu novembru mladina ponovno zbere na zveznem mladinskem dnevu, ki pomeni zaključek aktivnega delovanja leta. Organizacija je v rokah zveznega odbora mladine, začne se z dviganjem zastav med petjem argentinske in slovenske himne, sledijo športna tekmovanja, kosilo, kulturni program, delitev pokalov in prosta zabava.

Mladinska vez

Leta 1956 je mladina začela izdajati list, ki se je s časom spremenila v revijo. Tako se je Mladinske vezi spomnila urednica Svobodne Slovenije Mariana Poznič na pogovoru za slovenski tednik Družina: "Nekje v 80. in 90. letih smo s skupino slovenskih prijateljev že kot mladi dvajsetletniki izdajali mesečnik Mladinska vez. Takrat smo ta list po večletnem mrku oživili, zanimivo je, da sta oba urednika iz tistega časa že dolgo v Sloveniji, morda ju poznate: Andrej Poznič (to je moj brat) in Tone Rode. Posebna vrednost tega dela je bila, da smo prav vse delali mladi sami: načrtovali, pisali, tipkali, prodajali. To je bilo za nas izjemno kreativno obdobje in nedvomno smo se od njega naučili veliko več, kot smo sami dali. Žal naslednji generaciji mladih ni uspelo nadaljevati z izdajanjem revije."

Revije žal ni več, je pa mladina povezana na bolj moderen način, preko družbenih omrežij Facebook in Instagram.

Predsednice in predsedniki mladinskih organizacij:

1949 - Mija Markež in Avgust Horvat
1950 - Mija Markež in Peter Klobovs
1951 - Renata Ašič in Janez Langus
1952 - Katica Kovač in Milan Magister
1953 - Katica Kovač in Milan Magister
1954 - Mara Bidovec in Jože Prijatelj
1955 - Mara Bidovec in Jože Prijatelj
1956 - Joža Leskovic in Lovro Tomažin
1957 - Katica Kovač in Tone Bidovec
1958 - Mara Bidovec in Tone Bidovec
1959 - Marjeta Železnikar in Jože Vodnik
1960 - Marjeta Železnikar in Jože Vodnik

1961 - Marjeta Železnikar in Jernej Tomazin
1962 - Marjeta Debeljak in Franci Markež
1963 - Marjeta Debeljak in Franci Tomazin
1964 - Alenka Jenko in Tine Vivod
1965 - Majda Tomažin in Jernej Dobovšek
1966 - Mila Hribar in Jernej Dobovšek
1967 - Helena Pleško in Ciril Jan
1968 - Mila Hribar in Ciril Jan
1969 - Helena Jeločnik in Mihael Stariha
1970 - Marija Zorec in Mihael Stariha

1971 - Pavla Andrejak in Mihael Stariha
1972 - Ana Marija Klanjšček in Pavel Fajdiga
1973 - Marija Urbančič in Janez Rode
1974 - Martina Koprivnikar in Franci Žnidar
1975 - Marija Korošec in Tomaž Rant
1976 - Helena Loboda in Tone Erjavec
1977 - Marija Groznik in Miha Potočnik
1978 - Marija Novak in Jože Korošec
1979 - Polona Pintar in Pavel Pleško
1980 - Damijana Andrejak in Pavel Pleško

1981 - Vera Breznikar in Tinko Lavrič
1982 - Vera Breznikar in Henrik Kunc
1983 - Anči Kokalj in Henrik Kunc
1984 - Marija Zurc in Tinko Lavrič
1985 - Helena Loboda in Tone Malovrh
1986 - Pavlinka Korošec in Tone Malovrh
1987 - Pavlinka Korošec in Dominik Oblak
1988 - Nevenka Magister in Dominik Oblak
1989 - Ivana Tekavec in Stanko Jelen
1990 - Helena Skarlovnik in Štefan Godec

1991 - Alenka Magister in Stanko Jelen
1992 - Ivana Tekavec in Stanko Jelen

1993 - Ivana Tekavec in Andrej Kostelec
1994 - Ivana Tekavec in Andrej Kostelec
1995 - Toni Cerar
1996 - Franci Grilj
1997 - Veronika Vivod
1998 - Irena Žužek
1999 - Toni Cerar
2000 - Aleks Zarnik

2001 - Monika Klarreich in Gregor Modic
2002 - Gregor Modic
2003 - Monika Klarreich in David Rot
2004 - Andrej Drenik
2005 - Danijel Kocmur
2006 - Cecilija Kocmur
2007 - Pavel Grohar
2008 - Andrej Žnidar
2009 - Sonja Rozina in Marjan Godec
2010 - Mikaela Podržaj in Marjan Godec

2011 - Cecilija Malovrh in Martin Uštar
2012 - Marjanka Oblak in Martin Uštar
2013 - Tatjana Golob in Luka Rome
2014 - Juli Kastelic in Franci Schiffrer
2015 - Micaela Resnik in Niko Skubic
2016 - Anika Urbančič in Andrej Cukjati
2017 - Jože Rožanec
2018 - Luči Ayerbe Rantin Marjan Vombergar
2019 - Gabriela Oblak
2020 - Viki Jakoš in Tomi Selan

2021 -
2022 - Niko Oblak
2023 - Niko Oblak
2024 - Alenka Modic in Niko Oblak

Napitnica:

Ob priliki dvajsetletnice SDO/SFZ je "večni mladenič" Zorko Simčič (ki je letos obhajal svoj 103. rojstni dan) mladini napisal "Napitnico":

Najrazličnejše misli mi vstajajo ob vašem prazniku. Vendar bi se rad ustavil ob enem samem problemu. Zdi se mi namreč, da večina ostalih, ki vas in nas mučijo v teh dneh, izvira iz tega samega.

Ob važnih vprašanjih, ki se pojavljajo, kadar se generacije znajdejo na križiščih življenja, smo se nekoč tudi mi ustavljali. Ne morem reči, da smo mi mladi takrat starejšim vedno slepo verjeli. Vsekakor pa smo si njih besede dovolj globoko zapisali v srce, da smo jim kasneje mogli – pritrditi. Zato tudi, ne dvomim, danes kljub težavam, lažje hodimo skozi življenje, kakor pa bi sicer.

Želel bi, da bi isto misel nekoč vi mogli napisati o nas.

Kdor hoče res živeti, se mora razvijati. A kdor hoče rasti, se mora učiti. Od starejših živih in mrtvih. Od življenja, ki je (in bo – pa naj bo to novovalni mladini pa tudi kdaj starini vseč ali ne...) pač vedno starejše od teh, ki ga živijo in se temu pojavu ne bo dalo odpomoči niti takrat, ko bo tisoči Apolona plaval proti Luni...

Koliko problemov je v vas! Takih, kakršne imajo v vseh časih vsi mladi ljudje, pa tudi še prav posebno vaših, drugim neznanih: težave med vami samimi, med vami in starši, med vami in okoljem, ki je drugačno od domačega.

Mnogo teh problemov je pripisati dejstvu, sami čutite, da ste emigranti oziroma otroci izseljencev, izgnancev. Vidimo, da se teh problemov zavedate, a po tem, kako jih obravnavate, spoznavamo, kako ste drugačni od nas. To ni napačno. Celotno prav in zdravo je! Realnost, v kateri živite, je pač drugačna od nekdanje naše.

»Zakaj sem drugačen od tega italijanskega sošolca, ko pa je tudi on sin emigrantov?« - »Zakaj sta očka in mamica te

moje prijateljice tako drugačna od mojih staršev, ko sta vendar tudi onadva emigranta?«

Zavest poslanstva

Tu je beseda-mejnik ob katerem se ločijo ljudje. Po rojstvu svojega izseljenstva ste različni. Ne rečem, da ste ne boljši ne slabši od mladine iz drugačnih vrst izseljenstva – toda ste različni. Pa če to vi in mi hočemo ali ne.

Ali je tvoj oče v Sloveniji trpel lakoto in se je zato odpravil v svet? Ali pa si je tvoja mama tam pred mnogimi leti doma nenadoma zaželela avtomobila in si je dejala: Pojdimo! Ali pa sta se morda oče in mati pričela zanimati za take žuželke, ki jih doma ni, pa sta odšla v svet, da izpopolnita svoje znanje?

Ne! Vi veste, da ne. Borili so se za neke ideale, in če so se hoteli boriti zanje še naprej, so morali v pregnanstvo. Bili so premagani, a njih poslanstvo je, da tu v svetu pričajo resnico in da se naprej borijo za svobodo. Te dolžnosti imajo zaradi tistih, ki so ostali na domači zemlji, še bolj pa zaradi svojih nekdanjih tovarišev, ki so morali pod zemljo...

Vsak zdrav otrok ima očeta rad. Ljubi to, kar ljubi oče, in boli ga to, kar boli očeta. Zato je naravno, da nadaljuje očetovo misel.

Ne pustimo se begati! Vprašanje ni: Ali Slovenija ali Argentina, ampak: ali ljubim svobodo Slovenije in Argentine in celega sveta – ali ne?

... Zaradi ljubezni do svobode so se vaši starši umaknili v svet, in da svoboda povsod zmaga, se morate boriti tudi vi. Ne zato, ker bi to želeli vaši starši ali učitelji, ampak, ker je tako v naravnem redu.

... Zakaj te misli, zakaj ob tem jubileju?

Zato, da se vprašate, kaj ste, in zato, da vam marsikaj iz preteklosti, kar se vam je zdelo čudno in celo nesmiselno, postane smiselno. Pa zato, da se zaveste, da je vsako izmed vas v svetu s posebno nalogo, da je važen. In da prav ta njegova važnost spet zahteva od njega trdnega dela, resnega študija, žrtev.

Bog živi vas in vaše organizacije! Vsi, ki smo vam blizu, vam danes želimo, da bi vaše delo v prihodnjih dvajsetih letih še bolj cvetelo. Ne morda toliko se širilo kakor – poglabljalo.

Nekoč, ko nas ne bo več, boste še vedno z veseljem zrla na sadove svojega dela. Ti so dozoreli, ker ste v preteklosti znali z odprtimi srci in odprtim umom prisluhniti življenju, pa čeprav vam to ni bilo z rožami posuto.

Če kdaj, potem danes velja: »Korajža!«

Pod Tronadorjem, na Veliko noč 1969

- Zorko Simčič

Pripravil: **Jože Jan**
Viri: Svobodna Slovenija, Zbornik Svobodne Slovenije, Mladinska vez

VSESLOVENSKO SREČANJE V DRŽAVNEM ZBORU

[Povezava na Youtube](#)

ODTISI 4 - 2024

RENICCI - KJE JE TO?

Skupina udeležencev pred samostanom v La Verni

Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta in Rafaelova družba iz Ljubljane sta nas v prejšnjih letih popeljali v razna fašistična koncentracijska taborišča v severovzhodni Italiji, kot so Višek/Visco, Gonars, Chiesanuova, Monigo. Ker so nekatera imena povezana tudi s potjo beguncev po vojni, smo se spomnili tudi njihovega križevga pota.

Letos so si zamislili še večji izziv. Renicci je bolj oddaljen kraj, zato so namenili dva dneva za obisk, ekskurzijo, romanje – kakor je pač vsak doživljal to pot.

V soboto, 9. novembra, smo se zgodaj zjutraj odpeljali iz Ljubljane in na poti do Gorice pobirali udeležence. Takrat se je začel uradni program, ali kot so v vabilu zapisali: »Radi bi poudarili, da dajemo organizatorji naših poti velik poudarek na vsebinsko bogat program«.

Ker pa je osrednje težišče v sorazmerni bližini nekaterih begunskih taborišč, je bil prvi dan posvečen Forliju, kjer je bil eden izmed postankov na begunski poti. Dr. Helena Jaklitsch je pripovedovala tako o itinerarju beguncev iz Vetrinja in Celovca pa do taborišč v srednji in južni Italiji do odhoda v izseljenstvo. Ne samo o poti, tudi o življenju in razvoju dejavnosti v teh taboriščih je govorila. Prebrana sta bila odlomka dnevnikov iz tistih dneh v Forliju Marjane Kovač in Pavleta Borštnika. Zanimivo je bilo slišati zapise civilne begunke in člana slovenskih četnikov. Medtem ko so bili civilisti en teden nastanjeni v »veliki pol podrti letalski šoli brez oken in vrat, brez elektrike in vode«, so bili vojniki (slovenski četniki, primorski domobranci, srbski četniki in še kdo) pod svojimi šotori na nekem športnem stadionu, predno so bili premeščeni v Eboli.

Drugo leto bomo obhajali že osemdeset let od teh dogodkov. Čas zabriše spomine, odnese priče in prezida mesta, zato so bili podatki, ki so jih organizatorji lahko pridobili od lokalnih kontaktov pomanjkljivi, netočni. Skratka: po krajši vožnji po forljijskih cestah, smo se morali sprijazniti z idejo, da ne bomo našli krajev, kjer naj bi se begunci ustavili.

S podaljšanimi nosovi smo šli na kosilo, potem pa se odpravili v La Verno, kjer smo imeli mašo, večerjo in prenočišče. La Verna je eden izmed krajev sv. Frančiška Asiškega. Tu je pred točno osemsto leti dobil Kristusove rane. Frančiškani so kasneje sezidali mogočen samostan in eden izmed bratov nam je razkazal kapelo, sezidano na kraju, kjer se je to zgodilo in nekaj cerkev, ki spadajo v sklop samostana. Sami smo se – po labirintskih hodnikih – nastanili po prijaznih sobah, ki so

namenjene romarjem in pripravili na dogodek naslednjega dne.

V nedeljo zjutraj smo imeli najprej mašo, nato zajtrk. Z nami je potoval dr. Janez Juhant, ki je skrbel za naše duhovno doživljanje dnevov in krajev. Predvsem mi je padlo v oči, da je pri vsaki molitvi – na poti, pred jedjo, na krajih trpljenja, - dodajal še molitev za verne rajne.

Avtobus nas je pripeljal najprej v vas in sedež občine Sansepolcro. Tu je eno izmed pokopališč (drugi so Gonars, Barletta in Rim), kjer je Jugoslavija leta 1973 postavila spominska obeležja s kripto-kostnico, v kateri je zbrala posmrtno ostanke Slovencev in zapornikov drugih narodov takratne države, ki so umrli v bližnjih krajih vsakega obeležja. V Sansepolcro je zbranih skoraj petsto zemskih ostankov taboriščnikov, od katerih jih je 109 slovenskega porekla. Sicer je padlih Jugoslovancev bilo veliko več, a so sorodniki marsikatero ostanke prenesli na domače pokopališče. Število umrlih pa naj bi bilo več kot v drugih krajih, ker so v Renicci pošiljali ujetnike tudi iz drugih taborišč (Rab, Gonars, Chiesanuova pri Padovi ...), kjer so bili že itak na skrajnem robu življenjskih sil.

Najprej smo se poklonili njihovemu spomenu pred obeležjem. Ivo Jevnikar in Lenart Rihar sta v imenu organizatorjev položila venec, Anita Gregorič in dr. Andrej Fink sta prebrala Franceta Balantiča Strah pred praznoto. V italijanski jezik je pesem prevedel dr. Mirko Špacapan.

Na pokopališču se nam je pridružil predsednik občinskega sveta Antonello Antonelli, ki nam je namenil nekaj besed, od katerih so predvsem izzvenele te, da je to kraj, kjer je zapisana ena izmed sramotnih strani italijanske zgodovine. Ko smo se po slovesnosti mogli z njim kaj več pomeniti, smo izvedeli, da ima ženo iz Venezuele. Torej smo se štirje preseljenci iz Argentine z njim pogovarjali v kastiljščini ...

Kot rečeno, je kripta s posmrtnimi ostanki enaka oni v Gonarsu, kjer smo že bili. Po stopnicah pridemo v zaprti del, ki je bi za nas odklenjen. Troslojna bronasta vrata so polna imen teh, ki so pokopani na tem kraju.

Z nami sta bili tudi sorodnici enega izmed pokojnih, ki je umrl v bližnji bolnišnici. Med drugim sta se pozanimali, če bi lahko posmrtno ostanke lahko prepeljali v domači grob v Polhovem Gradcu. »Do leta 1973, bi to lahko uredili«, je bil odgovor. Ker pa je od takrat naprej za prostor skrbela Jugoslavija, zdaj ni mogoče. Res da te države ni več, ni pa še razjasnjeno, kdo je »dedič«. Tako Slovenija kot Hrvaška se potegujeta za skrbništvo, ni pa še urejeno. Menda naj bi tako Gonars kot Sansepolcro bila slovenska domena.

Na vratih smo iskali še enega znanega in res našli njegovo ime. Ta naj bi – kot mnogi – umrl od lakote.

V kripti sta dva kraka s policami, kjer so nameščene pločevinaste žare z imeni, datumom smrti in kraja rojstva. Zelo težko je bilo razbrati podatke zaradi vlažnosti prostora in ker notri ni električne razsvetljave. Pomagali

smo si z baterijami oz. telefončki. Zelo jasno pa je na vsaki žari pobarvana rdeča peterokraka zvezda, kot da bi vsi ti pokojni bili partizani, kar seveda ni res. Na eno izmed žar so, verjetno domači žalujoči, položili lesen križ.

Uradno smo zaključili program s petjem o lipi, ki je zelenela ...

Spet na avtobusu smo šli v smeri Reniccija in uživali ob pogledu na (še) zeleno valovito toskansko pokrajino. Zahvaljujoč družini Erike Jazbar, ki je v preteklem poletju obiskala kraj, smo ga kar hitro našli. Še prej pa smo poslušali pričevanje prof. Lojzeta Peterleta o križevem potu njihovega očeta (z nami je bil tudi profesorjev brat Branko). Italijanski okupatorji so ga odpeljali v fašistično koncentracijsko taborišče na Rabu (ki smo ga obiskali lansko leto), kjer so ga že vrgli na kup mrličev, pa so ga sotrpini, ko so videli, da je še nekaj življenja v njem, povlekli ven in mu pomagali, da je prišel k sebi. Kot mnoge druge so očeta nato prepeljali v Renicci, ki je od Ljubljane oddaljen ok. 450 km. V taborišča v Furlaniji je bilo lažje pošiljati pakete, tja je segla tudi pomoč p. Placida Corteseja. Renicci pa so daleč stran in te pomoči ni bilo. Paketi družin so se tudi izgubljali, kot sta pripovedovali sorodnici (menda naj bi se paketi »izgubili« že v Ljubljani ...). Po zlomu fašizma septembra 1943 so taborišče prevzeli nacisti. Medtem jih je že veliko odšlo med italijanske partizane, drugi pa so se na lastno roko odpravili proti domu, med njimi Peterletova oče in stric. Ker nista marala pasti v roke nacistom, sta se peš, po stranpoteh, vrnila domov na Dolenjsko in tako preživela.

Pred spomenikom v Sansepolcro med krajšo komemoracijo

Za taborišče Renicci so italijanske oblasti namenile ok. 17 ha, sicer pa je taborišče samo imelo tri sektorje, v vsakem naj bi bilo 12 barak (dolgi po 50 m, za ok. 200 jetnikov) s sanitarnimi prostori. Ker pa je bilo zelo veliko pomanjkanje vode, ti niso bili uporabni. Vsekakor tretji sektor ni bil dokončan. Računa se, da je v enajstih mesecih, kolikor je taborišče delovalo, šlo skozi njegove prostore okoli 10.000 mož, večinoma Slovencev.

Danes se je od tega velikega prostora obdržalo zelo malo, nekaj stoletnih hrastov in kak ostanek starih zidanih prostorov. Ostalo je bilo porušeno, pozidano, prezidano, ko je teren bil vrnjen prvotnim lastnikom. Šele po letu 2000 so začeli urejati skromno spominsko obeležje.

V tem Vrtu spomina, kot mu pravijo, nas je pričakal župan občine Anghieri Alessandro Polcri, ki je tudi predsednik pokrajine Arezzo in nam namenil nekaj pozdravnih besed. Prof. Lojze Peterle je med drugim po županu izrekel zahvalo ljudem, ki so pomagali očetu in stricu priti nazaj k njuni družini, saj bi brez njihove pomoči ne zmogla dolge poti. Vse to ne sme iti v pozabo, saj »resnica brez spomina nima velike moči«, je izjavil Peterle.

Ponovili smo komemoracijo s položitvijo venca, recitiranjem Balantičevih pesmi in petjem Lipa zelenela je. Kot že v Sansepolcro, je Erika Jazbar vodila potek slovesnosti, Ivo pa večinoma prevajal enim in drugim. Ker sta oba v stiku z domačo deželjsko RAI,

Po osamosvojitvi je Slovenija dodala svoje spominsko obeležje

Vrt spomina na kraju taborišča Renicci

sta obvestila RAI Toscana, ki je poskrbela, da je dogajanje in intervjuje posnela njihova ekipa in to posredovala vsej italijanski javnosti. Župan je tudi povedal, da nameravajo izboljšati podobo Vrta in ga obogatiti z vsebino, ki bi opisovala življenje in trpljenje tega kraja in časa, kar bi bilo vsem na razpolago tudi na spletu.

Ostali čas smo namenili pieteti in izmenjavanju občutkov in doživetij. Čakalo nas je kosilo, kratek sprehod po mestecu Sansepolcro, pa pot domov.

A vsebine ni zmanjkalo. Dolge kilometre povratka je krajšal Erikin pogovor s prof. Janezom Juhantom, ki je letos daroval zlato mašo. Osrednji del pogovora pa se je nanašal na njegovo knjigo Domačija pod Svetim Antonom.

Pot je bila krajša tudi zaradi koncerta na orglice, ki smo ga bili deležni od prof. Lojzeta Peterleta. Vsakovrstne melodije in žanri so priklicali aplavze in občudovanje nad izvrstnim obvladanjem inštrumenta. Zadnji smo se razšli na ljubljanskem parkirišču nasmejanih obrazov in veselih src.

V opisu poti v Monigo in druge kraje v letu 2019 se mi je razvila »megalomanska domišljija«: da bi kdaj mogli videti še druge kraje z begunskimi taborišči. Letos se je to zgodilo! Skupaj z Reniccijem smo bili tudi v Forliju. Sicer nismo našli fizičnih prostorov, smo pa lahko z očmi spomina obujali dneve negotovosti in skrbi, kako se bo življenje razvilo. Zato je na mestu, da se Ivo in Lenartu ter vsem sodelavcem zahvalim za uresničenje sanj!

GB

Spomenik na vrtu

Prof. Lojze Peterle, župan Anghieri Alessandro Polcri in Ivo Jevnikar

Pater frančiškan vodi po Frančiškovih poteh, Ivo pa tolmači

Dr. Janez Juhant mašuje v kapelici sv. Lovrenca

KNJIGA "ČEZ OCEAN V NOVO ŽIVLJENJE: USODE SLOVENSkih POVOJNIH POLITIČNIH BEGUNK" IN POSVET "ČEZ OCEAN NAZAJ"

Septembra 2024 je v Sloveniji na Študijskem centru za narodno spravo (SCNR) izšla, v tiskani in dopolnjeni verziji, monografija "Čez ocean v novo življenje: Usode slovenskih poveljnih političnih begunk", avtoric Marte Keršič, Neže Štrajnar in Mirjam Dujo Jurjevčič.

V spremni besedi je dr. Tomaž Ivešič zapisal, da so avtorice s pomočjo bogatega arhiva pričevanj osvetlile pot političnih begunk ob koncu druge svetovne vojne. Arhiv SCNR-ja hrani okrog 400 pričevanj oziroma spominov na obdobje druge svetovne vojne in sociali-

stične Jugoslavije. Skupaj z ostalim arhivskim gradivom in bazami podatkov predstavlja enega izmed osnovnih temeljev raziskovalnega dela SCNR-ja. Pričevanja begunk, ki tvorijo knjigo, so bila posneta v Clevelandu in v Buenos Airesu.

Svoje življenjske zgodbe nam v publikaciji predstavijo Marija Tomažič Lavriša, Justina Lukančič Fajfar, Mari Kosem Celestina, Helena Arnež Gaser, Pavla Arnež Hauptman, Albina Žonta Malavašič Loboda in Jožek Debeljak Žakelj. Avtorice monografije ugotavljajo, da so jih omenjene pričevalke nagovorile s svojim neverjetnim pogumom, voljo, upanjem in vero.

Knjiga je bila predstavljena na dogodku v Ljubljani v torek, 12. novembra 2024. Po kratki predstavitvi dela je avtorica Neža Štrajnar občinstvu bolj podrobno predstavila tri zgodbe opisane v knjigi. Nato pa je avtorica Marta Keršič gostila skupino potomcev poveljnih političnih begunk, ki so se preselili v Slovenijo: Pavlo Kovač Škraba, zakonca Marjana Grilja in Joži Malovrh, zakonca Tomaža Filipiča in Moniko Zupanc ter Pabla Brulo. Posvet, ki se je

imenoval "Čez ocean nazaj", se je začel s kratko predstavitvijo vseh navzočih, ki so orisali svoje življenjske poti, posebnosti življenja v Argentini kot del tamkajšnje slovenske skupnosti, in nato bolj podrobno opisali različne okoliščine svoje odločitve, da se preselijo v Slovenijo, ali kot se je ga. Keršič izrazila, "vrnili" v Slovenijo, ker čeprav so rojeni v Argentini, jih ima za Slovence, ki se vračajo v matično domovino.

Udeleženci okrogle mize so z občutkom zadovoljstva in hvaležnosti izrazili, da so bili v Sloveniji sprejeti pozitivno. Prilagoditev na novo okolje je potekala brez večjih težav. Posebej so izpostavili pomoč sorodnikov in znancev, ki so se pred njim preselili v Slovenijo, in poudarili kako važno je, da se preko njih predhodno skuša čimveč poizvedeti, kar je potrebno za vključitev v slovensko družbo.

Udeleženci so bili enotni v tem, da so iste dejavnosti preko katerih so se udeleževali v slovenski skupnosti v Argentini – družbena in kulturna dejavnost, družinska povezanost, sodelovanje pri verskih aktivnostih – tudi najbolj pomagale, da so se lažje in hitreje vključili v

novo lokalno skupnost. Seveda znanje jezika, navad, in pesmi tudi zelo olajša prilagoditev in prijetno preseneti domačine.

"Verjetno boste pomagali tudi komu, ki se še odloča, ali bi ali ne bi, da boste tudi njim pokazali mogoče neko pot," je za zaključek dejala ga. Keršič. "Predvsem pa lahko rečem, da smo vam hvaležni, ker tudi v okolju katerega ste se preselili oziroma v katerega ste se naselili vnašate eno veliko veselje. Bom rekla tudi obogatitev s tem, kar ste živeli v svoji rodni domovini, kar ste prinesli s seboj. In da te talente v bistvu uresničujete in jih delite tudi svojem okolju in se mi zdi, da je to res nekaj najlepšega kar lahko doprinesemo vsi skupaj. Iskrena hvala!"

M.G.

OB IZIDU KNJIGE IRME MARINČIČ OŽBALT »ŽUŽEMBERK : IZ TOLMUNOV LJUBEZNI IN BOLEČIN«

*Žužemberk, v srcu ljubeče te nosim,
vdano, goreče jaz stvarnika prosim :
»Mir, blagoslov naj ti vedno deli,
bisere tvoje naj varuje ti. «*

- Gregor Mali

Z verzi pesnika Gregorja Malija, znanega Suhokranjca, ki je kot povojni pregnanec v daljni Argentini hrepenenje po domu in domovini izpovedal v več kot tisoč pesmih, se začenja sedma knjiga 98-letne pisateljice dr. Irme Marinčič Ožbalt, tudi znane Suhokranjke, živeče v Kanadi. Družita ju ljubezen in bolečina iz dveh domovin ter spominsko obeležje v Muzeju in Parku znanih Suhokranjcev.

Knjigo Žužemberk : iz tolmunov ljubezni in bolečine je v oktobru 2024 izdala Založba Družina.

Kdo je dr. Irma Marinčič Ožbalt ?

Rodila se je 6.11. 1926 v Žužemberku v družini Jožeta Marinčiča in mame Štefanije, rojene Hrovat, najmlajša od treh otrok. Kot dveletna deklica se je s starši preselila v Savinjsko dolino. Gimnazijo je obiskovala v Celju in Ljubljani, počitnice pa preživljala pri teti Rafaeli v Žužemberku. Konec vojne je tragično zaznamoval vso družino : 19-letni sin Silvio je bil kot domobranec ubit v Kočevskem Rogu, Irma je bila izključena iz učiteljskega kroga. Po težki poti zaznamovanosti je diplomirala iz slovenskega in angleškega jezika s književnostjo. Leta 1957 se je preselila v Avstralijo, kjer si je ustvarila družino. Še je poskušala zaživeti v Sloveniji, a se je zaradi političnih pritiskov takratnih oblasti odločila za odhod v Kanado. V Montrealu si je z možem Dušanom, hčerko Sylvio in sinom Borisom ustvarila drugi dom. Predavala je angleščino, pridobila magisterij in doktorat iz slovanskih jezikov ter primerjalne književnosti. Po upokojitvi se je posvetila raziskovanju in razpravam o slovenskem jeziku, prevajanju in izvirnemu literarnemu ustvarjanju. Članke je objavljala v ameriških in kanadskih slavističnih publikacijah, zgodbe in črtice pa v Prosveti, Rodni grudi, Sloveniji in Slovenskem koledarju. Izšle so v naslednjih knjižnih izdajah : Mrzle peči (1994), Dež gre (1998), Obiralka Micka (2007), Anka (2008), Materina dušica- slike iz spomina (2012), Mavrice (2013) in Žužemberk : iz tolmunov ljubezni in bolečine (2024).

Kako je nastala knjiga Žužemberk : iz tolmunov ljubezni in bolečine ?

Dr. Irma Marinčič Ožbalt je bila vedno globoko povezana s Suho krajino. Iz Kanade se je vračala, dokler ni pospremila ljube mame Štefanije na božjo njivo in prodala rojstne hiše. Vezi pa je ohranjala še naprej s pismi, polnimi ljubezni, skrbi in vprašanj o Žužemberku, sosedah, njej ljubih in znanih ljudeh. Pošiljala mi je svoje zgodbe in črtice z željo, da se objavijo in spregovorijo Suhokranjcem; njim so namreč namenjene.

In tako smo leta 2012 v Osnovni šoli Žužemberk izdali zbirko enajstih črtic Materina dušica- slike iz spomina, z ilustracijami botanične risarke Zagorke Simič. Priručna knjižica je obogatila sicer skromno zakladnico suhokranjske literature.

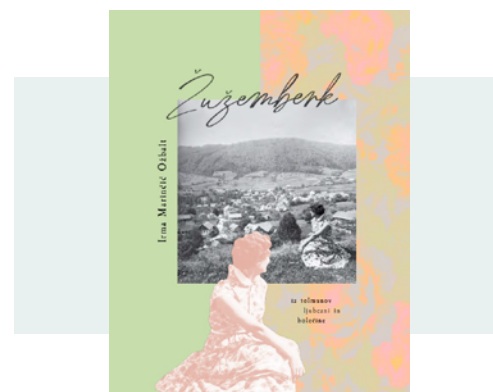
Bera preostalih besedil je dolgo čakala na ugoden čas. Potrpežljivo me je opozarjala na tiho obljubo, da uresničim pisateljico željo. Veliko njenih lepih, srčnih pisem me je opozarjalo na to.

V letu 2023 so se v Založbi Družina odločili, da sprejmejo predlagana besedila za izdajo v knjigi. Hvaležnost za to velja direktorju Tonetu Rodetu, urednikoma Davidu Ahačiču in Lari Vurnik ter njihovim sodelavcem. Nastajala je dobro leto v sodelovanju z urednico, pisateljico hčerko Sylvio, ki je napisala uvod in prispevala fotografije ; nekaj sta jih dodala še g. Vlado Kostevc in g. Slavko Mirtič.

Pogled na knjigo in njeno vsebino

Knjiga Žužemberk : iz tolmunov ljubezni in bolečine šteje 224 strani ; je v trdi vezavi, nežno rožnate barve mladostnih spominov in zelenega odseva Krke. Naslovnica s fotografijo avtorice na vzpetini nad Žužemberkom in na hrbtni strani mlada Irma ob Krki je simbolična podoba vsebine in naslova, ki je oblikovalki več kot uspela.

Na začetku je Uvod v slovenskem in angleškem jeziku, ki ga je s toplino občutij do materine besede napisala njena hčerka Sylvia. Dva- indvajset črtic je razdeljeno na štiri vsebinske sklope, in sicer : Žužemberk, Vaški posebnosti, Portreti – podobe iz srca in Pomlad se je prelomila na dvoje. Ločijo jih verzi Gregorja Malija in Franceta Balantiča. Za Spremnico besede sledijo fotografije, ki dopolnjujejo pripovedi

in izpovedi živih spominov.

Naslov Žužemberk : iz tolmunov ljubezni in bolečine nosi težo vsebine. Žužemberk je za pisateljico središče srca, dom, iz katerega vse izhaja. Črtice prepletata globoka ljubezen in velika bolečina, ki se kot tolmeni krke dvigata iz globočin njene duše. Semanji dan, Fili Osi, Gospodična Mici, Sove vodijo bralca v plemenita občutja in globok premislek.

Zakaj je knjiga pomembna

Dr. Irma M. Ožbalt sodi med literarne ustvarjalce iz dveh domovin. Globoko je doživljala svet doma in na tujem. S tenkočutnim opazovanjem stvarnosti, z občutljivostjo za lepoto, bolečine in ideale življenja je odkrivala motive, nasprotja in temelje biti ; povsod pa je sledila temu, kar je dobro, prav in lepo. Iz njenih črtic diha preprosto človeško in toplo doživljanje ljudi ter prijazen, navezan odnos do rodnega Žužemberka in širše okolice.

Posebno vrednost imajo njena doživeta sporočila o strahotah zadnje vojne in bolečinah zaradi izgube večinoma mladih fantov v povojnih pobojih. Globoko se nas dotakne tragična smrt njenega edinega brata v Kočevskem Rogu. Ob tem nas obremenjuje spoznanje, da smo Slovenci šele na začetku pomiritve zaradi bratomorne vojne. Žrtve in njih potomci še čakajo na grobove, mrliške liste in vrnitev dobrega imena.

Pisateljica je mojstrica jezika in kontrastov : potrošniško bogata, hrupna in odtujena Amerika je pravo nasprotje preprosti, revni, a prvobitni Suhi krajini. Stil njenih pripovedi je liričen, mehak, dialoško bogat in obarvan z domačimi izrazi.

In nenazadnje je pomembno etnološko in sociološko pričevanje o življenju v skupnosti pred skoraj osemdesetimi leti o povezanosti, medsebojnih odnosih, o odgovornosti in delovanju za skupno dobro, o načelnosti, o razumevanju drugačnosti brez velikih besed. O vsem tem, kar iz našega vsakdanjega življenja izginja...V današnjem času odtujenih odnosov in samozadostnosti nas pisateljica opozarja, da kakovost in lepoto kraju dajemo ljudje.

Kako smo knjigo Žužemberk : iz tolmunov ljubezni in bolečine predstavili v OŠ Žužemberk

Prva predstavitev je bila 21. 10. 2024 ob 10.30, v prizidku telovadnice osnovne šole Žužemberk. Udeležili so se učenci od 5. do 9. razreda, tudi iz OŠ Prevole. V rodoljubno obarvanem programu je ubrano zapel mladinski pevski zbor, prebrani so bili odlomki iz nekaterih črtic, ogledali smo si video film o znanih Suhokranjcih ter foto album o Irmi M. Ožbalt. Lepo je odmeval glas harmonike. V pogovoru o knjigi sta sodelovali urednici Lara Vurnik in mag. Jelka Mrvar ter član strokovne skupine za Park znanih Suhokranjcev Vlado Kostevc. Celotno prireditev je lepo vodila prof. Sanja Nose.

Druga predstavitev za krajane je bila 25. 10. 2024 ob 18. uri v avli OŠ Žužemberk. Udeležila se je tudi pisateljica hčerka Sylvia iz Kanade s sorodniki. Z iskreno pripovedjo o maminem življenju in ustvarjanju je toplo obogatila petkov večer številnim domačim in tujim gostom. OŠ Žužemberk, nosilka projekta »Znani Suhokranjci«, se je izkazala z odličnim programom, lepo sceno in gostoljubno pogostitvijo. Knjiga je bila tudi naprodaj. Naroči se lahko v Založbi Družina ali kupi v Kmetijski zadrugi Žužemberk.

Naj bodo verzi pesnika Gregorja Malija potnica k branju suhokranjskega literarnega zaklada :

*Krka pod mano skrivnostno šumlja,
pesem otožno v srce šepeta,
grad starodavni nad njo govori
o zgodovini slovenskih ljudi.*
- Gregor Mali

mag. Jelka Mrvar

Črna maša ZA POBITE SLOVENCE

ČRNA MAŠA

MISSA PRO DEFUNCTIS

REQUIESCANT IN PACE!

Naj v Miru počivajo duše v žaru nebeške palače
kamor jih dvignil je Kristus sam v naročje,
z Lučjo presijal jih, kot zvezde postavil na desno stran,
na zelenih palm mučeniško pobočje,
kjer čakajo v angelski godbi nebes svojih poveličanih teles
na sodni dan.

Njih trupla pa leže v naročju zemlje domače,
kamor in kakor so padla pred Smrti očesom:
pod udarcem se tkivo brezmočno sesedlo je pod drevesom,
ali - še živo - sprevrglo čez rob se v prepad
kotaleč se po steni, kjer so trgale ga veje štrleče,
natikajoč si ga na trne kot cvetove krvavordeče
za svoj najbolj trpek sad ...

Kri je brizgnila iz ran med travo, bodičje in bilje,
iz žil pretočila se mahu, lišaju in praproti v žilje,
zalepila se z blatom, bukovim listjem in iglami smrečja,
zalila mravljinčev rove, polne njih kislatega sečja,
precedila skoz prst se kot skozi luknjice sit
do gomoljev korčkov, do klic poganjajočih rož in žit,
in še globlje - grmovju in drevju do zavutih korenin,
in še podnje - v dno med raze tisočletnih okamenin,
med žlahtne rude: ko srčne so krvi se napile,
so zlate svoje proge sprevrgle v rdeče žile;
zadela kri je ob vir, rijoč se skoz špranja-
ste sklade,
z njim v brzicah zdrvela kot slap čez podzemске kaskade,
in tiho pricurljala v domači vasi kot vrelo prav tam, kjer trpi Božja Martra, staro srenjsko Razpelo.

Kri: svoji zemlji rodni je stekla v plodno drobno ...

Telo pa je nago, trzajoč se in ubito palo v grmovje,
zarilo za ped se v grob, zdaj s smrekovo vejo zakrito -
vaba živalim gozdnim, mrčesju nasuto korito ...
Ali pa padlo je v rove, v prepade med skalne rezine
liscam in krokarjem delež najboljših mrhovine.
Nebo še na odprte oči odvrže zviška kanjo,
krokar spusti se z vereje, da mu izkljuje lobanjo,
a jastreb, nebesni govnač, s kljunom kot sekira,
se v krogih pripelje nad trup in mu trebuh in drob odpira ...

Šla noga je v gobcu lisičjem, zakotalila se v rov,
odpala je glava z vretenec v trganju divjih volkov,
dlan, čez srce položena, je zdrknila k tlom osupla:
ko mesec nad temnim gozdom si leščerbo privil je,
naravnost iz srca se k njej živ črv priril je ...
in drugi in tretji in stoti ... tisočno drobno mrčesje ...
začelo pod milim se nebom je véliko raztelesje;
tisoč zob škrtajočih kot žaga reže vlakenca trupla,
mravlje vse sile poslale nad kosti so bele in zadnje mesno tkivo s seboj v mravljišče vzele ...

A ta, ki v grob globok je pal, kot semo v njivo,
objel je prst nad sabo - in kost in drob in tkivo
ji dal za kruh je sočen, da ga takoj povžije,
izsrka, vzame vase in dvigne v sončne sije po koreninah živih, da kakor žito vzklije in zadehti spet živo v cvetoči poljski roži ...

Telo:zemlji hrana, njen sok, ki stalno kroži:
iz zemlje v lik človeka, v živali in spet k zemlji.
O trup: le Zemljo, Zemljo plodno objemlji!
Tesnó, tesnó pritisni se k vse Snovi Praviru!
Počivaj mirno v njenem - nenehanem Nemiru!

Gora lobanj

Uho nastavljam k Zemlji, da ujame trupel rastočo skrivnost:
kakor podzemsko vodovje buči mrličev mrmrnanje,
med koreninami stoče kot stisnjeno srčno jokanje,
živim mrtvih očitek:
Joj! ... Joj! ... Joooj!!! ...

Kaj vam moti počitek,
pokopani voj?

Iz podzemlja gre glas kot veter skozi rove:

Teles razbožanstvenost!
Gnitja nesvetost!
Izgubljena kost!

Zravnam se in oko se mi zazre v gozdove:

Človek, ki šel je skozi, iščoč v vrhovih jasno sinjo -
zdaj vrgel pastirju pod nóge je svojo razklačeno črepinjo.

Leska ob vodi, ki je le lešnike ponujála,
je veverici med vejami - človeški koš pokazala.

Deca, ki s slepo mišjo divjali so čez trato -
so pod krtno našli - čeljust in zobovje zlato.

Srna, ki boječe stopila je na hudourni prod,
z vitko nogo zadela je ob - strto grad.

Starki, k zornicam gredé prebirajoči molek,
je pes na pot prinesel - zlomljen ženski kolk.

Koza, ki na Krasu je skubila brsteče grmičje,
si je na bradó zaplela - v dolge lase dekličje.

Lovec, ki orlu v gnezdo je segel po mladiče,
je v dračju našel tudi - otroške koščice.

In vran, ki je letel čez vas in jelke visoke -
ali si nesel v kljunu - prstana z odtrgane roke?

Hlapec, ki vrgel je vedro v presušeno vodnjak,
konjem v napoj je dvignil iz blata - okostnjak ...

O okostnjaki!
Nepokopani vojščaki!
Podzemski prebivalci kraških kotanj!

Slovenija - Gora mrtvaških lobanj!!!

Nad Triglavom visi jastreb, črn kot vran in kraka
čez vse vrhove Domovine;
Vojska nepokopanih okostnjakov čaka,
da v miru počine!

Requiescant in pace! ...

Iz gozdov kot ranjena srna plače ...
Čez zrak gre tesnoba kot netopirja perut
čez tesen rov.

Kaj nima Slovenija za nas grobov?! ...

Kost se trklja ob kost,
v naše sanje zvoni
kot klenkovček vse noči
k pogrebom v dnu naših host:

O, pokopljite nas,
razbite, v grob blagoslovljen!
Zdaj smo plen divjih živali;
pod trhlimi obrazi se nam gad plazi,
iz votlih oči se nam črv reži,
skozi piščali nam rije miš -
o kdaj boste dali na naše gnitje - križ??!

Iz gozdov jokajo kosti kot vekanje sov ...

Mati se v sanjah budi ...
Dete zajoče ...

Skozi late v podstrešju buči,
kot da veter s kostmi ropoče:

Kaj nima Slovenija za nas grobov?? ...

Ob 30-letnici Radia Ognjišče

Buenos Aires,
28. november 2024

Dragi člani in sodelavci Radia Ognjišče,

Iz srca vam čestitamo za vaših prvih 30 let! Hvaležni smo vam, ker lahko mi, ki živimo daleč od Slovenije, prek vaših oddaj poslušamo lepo slovensko besedo in pesem in se seznanjamo z dogajanjem v domovini staršev in dedov, ker z vašimi oddajami v slovenski prostor vnašate veselje in ga bogatite z zdravim krščanskim duhom.

Še posebno pa cenimo to, da ste prek vaše oddaje Slovincem po svetu in domovini in njenega voditelja Matjaža vedno pozorni na dogajanja med skupnostmi Slovencev na vseh koncih sveta. Koliko je rojakov v domovini, ki o našem obstoju vedo prav zaradi vas!

Aprila 1987 sta našo skupnost obiskala nekdanji koprski škof dr. Janez Jenko in urednik revije Ognjišče msgr. Franc Bole, to so bili za nas časi prvih obiskov iz domovine, ki so nam pustili nepozabne spomine. Že takrat je bila revija, ki jo je ustanovil, pomembna vez s Slovenijo!

Za naslednjih 30 let, pa tja do najmanj 100-letnice, vam iz srca želimo, da z mladostnim duhom, ki vam je tako značilen, še naprej razveseljujete in spremljate Slovence, ki bivamo kjerkoli po svetu.

Bog vas živi!

Svobodna Slovenija - Argentina
urednika Mariana Poznič in Jože Jan

**PRAZNOVANJE
30-LETNICE
RADIA
OGNJIŠČE**
*v Radencih v duhu
povezanosti in
presenečenj*

Več o tem, tukaj!

KOLEDAR

30. novembra

Folklorna veselica in koncert pevskega zbora na Pristavi

8. decembra ob 10:00

Prvo sveto obhajilo v zavodu Presvetega srca v San Martinu

24. decembra

Slovenska polnočnica v Cerkvi Marije Pomagaj

VEČERJA NA RAZPOLAGO
PRIJAVI SE PRI
II 3099 5390
(VINKO)

KULTURNI VEČER

30. NOVEMBRA
OB 19. URI

Slovenski
Moški Zbor

Otroška folklorna
skupina Pristava

Prostovoljni prispevki
Društvo Slovenska Pristava Rep. Eslovenia 1851 Castelar

Nedelja, 8. december

MIKLAVŽEV DAR

Nabirka med mašo in po domovih
ZA POMOČ POTREBNIM ROJAKOM

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

REVŠČINA

V nedeljo, 17. novembra 2024 je Cerkev obhajala VIII. Svetovni dan revnih. Papež Frančišek je močno želel namestiti dneve revnih, da bi spodbudili Cerkev k srečevanju z revščino v njenih številnih oblikah.

Svetovni dan revnih je letos potekal na temo “Prošnja iz siromakovih ust se dvigne do Boga”. Papež je v baziliki sv. Petra daroval mašo in med homilijo izpostavil, da v temo in tesnobo našega sveta, Kristus prinaša upanje, in to počne po nas. Mi smo tisti, ki lahko in moramo prižgati luči pravičnosti in solidarnosti. Krščansko upanje potrebuje nas, naše prizadevanje in dejavno ljubezen, potrebuje kristjane, ki se od ubogih ne obrnejo stran.

Ob priliki 8. Svetovnega dneva revnih je Papež Frančišek objavil tudi poslanico. V njej je -med drugim- navedel:

“Reveži imajo privilegiran prostor v Božjem srcu, tako da je spričo njihovega trpljenja Bog “nepotrpežljiv”, dokler jim ne prinese pravičnosti.”

“Bog pozna trpljenje svojih otrok, ker je do vseh pozoren in skrben Oče. Kot Oče poskrbi za tiste, ki ga najbolj potrebujejo: ubogi, obrobni, trpeči, pozabljeni... Nihče pa ni izključen iz njegovega srca, saj smo pred njim vsi ubogi in potrebni. Vsi smo berači, saj brez Boga ne bi bili nič. Niti življenja ne bi imeli, če nam ga ne bi dal Bog. In vendar, kolikokrat živimo kot bi bili mi gospodarji življenja ali kot da bi ga morali osvojiti!”

“Svetovni dan revnih je že postal dogodek vsake cerkvene skupnosti. Gre za pastoralno priložnost, ki je ne smemo podcenjevati, ker izzove vsakega vernika, da prisluhne molitvi ubogih, se zave njihove navzočnosti in potreb.

Gre za ugodno priložnost za izvedbo pobud, ki konkretno pomagajo revežem, pa tudi priznanje in podporo številnim prostovoljcem, ki se zavzeto posvečajo najbolj potrebnim. Zahvaliti se moramo Gospodu za ljudi, ki se dajo na razpolago za poslušanje in podporo najbolj ubogih. To so duhovniki, posvečene osebe, laiki in laikinje, ki s svojim pričevanjem dajejo glas Božjemu odgovoru na molitve tistih, ki se obračajo Nanj. Molki se torej prekine vsakokrat, ko sprejmemo in objamemo brata v potrebi. Ubogi nas morajo še veliko naučiti, ker oni v kulturi, ki je na prvo mesto postavila bogastvo in pogosto žrtvuje dostojanstvo ljudi na oltarju materialnih dobrin, veslajo proti toku, ko opozarjajo, da je za življenje bistveno nekaj povsem drugega.”

“Na poti proti svetemu letu vse spodbujam, da postanete *romarji upanja* in postavljate otipljiva znamenja za boljšo prihodnost. Ne pozabimo skrbeti za »majhna znamenja ljubezni« (Apostolska spodbuda Gaudete et exultate, 145): ustaviti se, približati se, posvetiti malo pozornosti, nasmeh, nežnost, besedo tolažbe ... Teh gest se ne improvizira; zahtevajo vsakdanjo zvestobo, pogosto skrito in tiho, ki pa jo krepi molitev. V tem času, v katerem se zdi, da pesem upanja daje prostor hrušču orožja, kriku tolikih nedolžnih ranjenec in molku nešteti žrtev vojn, se obrnimo na Boga s svojo prošnjo za mir. Kar zadeva mir smo reveži in stegujemo roke, da bi ga sprejeli kot dragoceni dar, istočasno pa se obvezujemo, da ga bomo popravljali v vsakdanu.”

“V vseh okoliščinah smo poklicani biti *prijatelji ubogih*, hoditi po Jezusovih stopinjah, ki je prvi postal solidaren z zadnjimi. Naj nas na tej poti podpira sveta Božja Mati Marija, ki nam je ob prikazovanju v Banneuxu zapustila sporočilo, ki ga ne smemo pozabiti: »Jaz sem

Devica ubogih.« Njej, na katero se je Bog ozrl zaradi njenega ponižnega uboštva in je s svojo pokorščino storila velike reči, zaupamo svojo molitev, prepričani, da se je dvignila v nebesa in bo uslišana.”

Mnogo pregovorov nam govori o revščini:

- **Revni človek ni tisti, ki ima prazne roke, temveč tisti, ki ima prazno dušo, brez želja.** (arabski pregovor)
- **Ko pride revščina skozi vrata jo ljubezen popiha skozi okno.** (angleški pregovor)
- **Revni lahko umre, ne sme pa biti dolgo bolan.** (finski pregovor)
- **Lenoba tako počasi hodi, da jo revščina hitro dohiti.** (kitajski pregovor)
- **Revščina je velika, vendar je na svetu veliko ljudi, s katerimi jo lahko deliš.** (norveški pregovor)
- **Revščina je sestra zdrave pameti.** (latinski pregovor)
- **Revščina ni greh, vendar jo je boljje skriti.** (brazilski pregovor)
- **Imetje skrbi prinaša, revščina jih že ima.** (ruski pregovor)
- **Ni reven tisti, ki ima malo, temveč tisti, ki si želi veliko.** (španski pregovor)
- **Konja spoznaš v nesreči, prijatelja v revščini.** (ruski pregovor)
- **Nikoli ne umreš tako reven, kot si se rodil.** (francoski pregovor)
- **Če ne znaš delati, te bo revščina naučila.** (slovaški pregovor)

Izbral: **Jože Jan**

VABLJENI, DA
V SVOBODNI
SLOVENIJI OBJAVITE
VAŠA BOŽIČNA
VOŠČILA

Cena oglasa: \$ 50.000

»Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka«

16. novembra je odšel po večno plačilo k Bogu

g. JOŽE AHLIN

Zahvalimo se vsem, ki ste z molitvijo in petjem izkazali sočutje in nam bili v tolažbo.
Zlasti msgr. Andreju Sajetu, č.g. Robertu Brestu, č.g. Franciju Cukjatiju in članom duhovniškega okteta Oremus.

Še posebno č.g. Toniju Burji za pogrebno sv. mašo.
Naj počiva v miru!

Žaljujoci:
žena Veronika roj. Rupnik, hčerki Ingrid in Ljudmila
ter sinova Damijan in Tomaž z družinami, ter ostalo sorodstvo.
Argentina, Slovenija, Avstralija, Kanada

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Ustanovitelj Miloš Stare

Lastnik društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik Jure Komar

Urednika:

Mariana Poznič, Jože Jan

Oblikovanje:

Leila Erjavec, Sofia Komar

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina

email svobodna.ba@gmail.com

www.svobodnaslovenija.com.ar